

ע"פ 1825/14 - מוחמד סרחאן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 1825/14

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט י' עמית

המערער: מוחמד סרחאן

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 22.1.2014 בת"פ 34054-12-12 שניתן על ידי
כבוד השופט משה יועד הכהן

תאריך הישיבה: י"א בסיון התשע"ד (9.6.2014)

בשם המערער: עו"ד מוסטפא יחיא

בשם המשיבה: עו"ד איתמר גלבפיש

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט מ' יועד הכהן) בת"פ 34054-12-12 מיום 22.1.2014, במסגרתו הושת על המערער עונש של שמונה חודשי מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי; פסילה בפועל מלהחזיק או לקבל רישיון נהיגה לתקופה של 3 שנים מיום שחרורו מן המאסר; ופסילה על תנאי לתקופה של 3 שנים.

כתב האישום

2. המערער הורשע על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב אישום מתוקן בעבירה של הפקרה אחרי פגיעה, לפי סעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה). על פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 28.4.2011 סמוך לשעה 19:30 נהג המערער ברכבו בשכונת בית צפפה בירושלים ופגע באמצעות רכבו בילדה קטנה, ילידת 2008, שהלכה בשולי הכביש (להלן: הנפגעת). המערער הבחין בנפגעת שרועה על הכביש, אולם נסע מהמקום. כתוצאה מהתאונה, הנפגעת נפגעה בראשה, בבטנה ובאגן שלה. היא איבדה את הכרתה ונגרמו לה פגיעות בריאות ובכליה. עקב כך, היא אושפזה למשך מספר ימים. הסדר הטיעון לא כלל הסכמה לעניין העונש. אך הוסכם כעובדה, בין הצדדים, כי לא ניתן להוכיח שהמערער אשם בתאונה וכי יש לדון אותו כמי שאין לו אחריות בגרימת התאונה. כן הוסכם כי המערער יופנה לעריכת תסקיר שירות מבחן בעניינו.

גזר הדין בבית המשפט המחוזי

3. בהוראת בית המשפט המחוזי, נערך תסקיר שירות המבחן בעניינו של המערער. שירות המבחן התרשם כי המערער הוא בעל מערכת ערכים נורמטיבית בבסיסה וללא דפוסי התנהגות עבריינים ושוליים. המערער תואר כמי שתומך במשפחתו ומטפל במסירות באמו הסובלת ממצב בריאותי קשה מזה מספר שנים. עוד צוין כי המערער עזב את לימודיו בתיכון בעקבות מצבה הכלכלי הקשה של המשפחה והצורך לעבוד כדי לתמוך בה. בהתייחסותו לעבירה, קיבל המערער על עצמו אחריות מלאה וביטא תחושות של אשמה, צער וחרטה. שירות המבחן העריך כי ניהול ההליכים המשפטיים נגדו השפיעו באופן אפקטיבי עליו, והמליץ לא להטיל עליו עונש של מאסר בפועל אלא מאסר קצר שירוצה בעבודות שירות, וזאת כדי לא לחשוף אותו לאווירה העבריינית השוררת בכלא.

4. ביום 22.1.2014 נגזר דינו של המערער. בית המשפט עמד על חומרת העבירה בה הורשע המערער ועל מדיניות הענישה הנהוגה. בקביעת מתחם העונש ההולם, נתן בית המשפט משקל לכך שהמערער לא היה אחראי לגרימת התאונה ולנזק המינימאלי שנגרם בפועל לנפגעת. מנגד ניתן משקל לנזק החמור שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה אם לא הייתה מוזעקת הצלה לנוכח גילה הצעיר של הנפגעת. כן ניתן משקל לרצון של המערער להימלט מהזירה כדי שלא לקחת אחריות לתוצאותיה, על אף שהוא הסגיר את עצמו כמעט באופן מיידי. נוכח האמור, נקבע מתחם עונש הולם בטווח של 6-36 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט אף ציין כי ראוי לקבוע רף ענישה מחמיר יותר לעבירה לנוכח היותה מכת מדינה. בתוך מתחם העונש נשקלו לקולה עברו הנקי של המערער, האחריות המלאה והמיידי שנטל על מעשיו, הפיצוי שניתן לנפגעת במסגרת סולחה שנעשתה בין המשפחות, שיתוף הפעולה שלו עם רשויות החוק והודאתו במשטרה אשר הביאה לחסכון בזמן שיפוטי. בית המשפט ציין כי לולא ההודאה, ככל הנראה לא היה ניתן להגיע למערער ולהעמיד אותו לדין. בנוסף, ניתן משקל לעובדה שעונש מאסר בפועל עלול לפגוע באופן ממשי

במערער וזאת לנוכח גילו הצעיר ורקעו הנורמטיבי, וכן לפגיעה שצפויה למשפחתו משום שהוא המטפל העיקרי באמו החולה. לבסוף, ניתן משקל להשתייכותו של המערער לקבוצת הגיל של "בגירים צעירים". מנגד, נקבע כי יש לתת משקל משמעותי להרתעת הרבים, בין היתר, על ידי החמרה בענישה. לנוכח האמור, גזר בית המשפט המחוזי על המערער את דינו, כפי שפורט בפסקה 1 לעיל.

הערעור

5. המערער טוען כי שגה בית המשפט בכך שגזר עליו עונש מאסר בפועל ולא עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות. כן טוען המערער כי שגה בית המשפט בכך שקבע בהתבסס על רע"פ 6823/13 ברנץ נ' מדינת ישראל (28.11.2013) כי מדיניות הענישה הנוהגת, שעומדת על טווח של 6-24 חודשי מאסר, מתאימה לעבירת ההפקרה לפי סעיף 64א(א) לפקודה ולא לפי סעיף 64א(ב). עוד טוען המערער כי בית המשפט לא נתן משקל מספק לכך שהוא לא היה אשם בתאונה ולכך שהוא הסגיר את עצמו מיד אחרי שהתרחשה. נטען גם כי בית המשפט המחוזי לא נתן משקל מספק לעובדה שלנפגעת נגרם "נזק מינימאלי". עוד נטען כי לא ניתן משקל מספק לנסיבותיו האישיות של המערער ולפגיעה שצפויה לו ולמשפחתו אם יוטל עליו עונש מאסר בפועל; להודאתו ולחרטה שהביע; לגילו הצעיר יחסית; ולתסקיר שירות המבחן החיובי שהוגש בעניינו ולהמלצת שירות המבחן לא להטיל עליו עונש של מאסר בפועל.

6. מנגד, המשיבה טענה בדיון לפנינו כי העונש שהוטל על המערער לא מצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור, שכן בית המשפט המחוזי הבחין בין עבירה שנעשית ברשלנות לבין עבירה שנעשית במודעות.

תסקיר שירות מבחן

7. ביום 12.5.2014 הוגש תסקיר שירות מבחן משלים בעניינו של המערער. מן התסקיר עולה כי המערער מבטא תחושות קשות של חרדה מאפשרות של ריצוי מאסר בפועל. עוד עולה כי הוא השתלב בעבודה וממשיך לטפל באמו. שירות המבחן התרשם כי מדובר בבחור חיובי אשר מבין את חומרת התנהגותו ומביע חרטה. יחד עם זאת, התרשם כי למערער יש קשיים בגיבוש וארגון חייו. לבסוף, שירות המבחן ציין כי הוא מוכן לבדוק יכולותיו של המערער להסתייע בהליך טיפולי אם בית המשפט יורה על כך.

דיון והכרעה

8. אין בידינו לקבל את הערעור. כידוע, ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שקבעה הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים (ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 7563/08 אבו סביח נ' מדינת ישראל (4.3.2009); ע"פ 7439/08 פלוני נ' מדינת ישראל (4.3.2009); ע"פ 9437/08 אלגריסי נ' מדינת ישראל (12.5.2009)), המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם המקרים המצדיקים התערבות, כפי שיובהר להלן.

9. המקרה שלפנינו אירע לאחר כניסתו לתוקף של החוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 101), התשע"ב-2011 אשר החמיר באופן ממשי את הענישה על עבירת ההפקרה לאחר פגיעה. בתי המשפט הדגישו את

חומריתה של עבירת ההפקרה לאחר פגיעה ואת הצורך להשית בגינה עונש הולם עוד בפסקי דין שקדמו לתיקון ובמשנה תוקף לאחר התיקון (ע"פ 7878/12 מדינת ישראל נ' ארגוב, פסקה 6 (21.5.2013)). התיקון יצר מדרג חומרת עונשים בהתאם ליסוד הנפשי שליווה את ביצוע העבירה. ברף הנמוך, נקבעה עבירה של הפקרה לאחר פגיעה שדורשת יסוד נפשי של רשלנות (להלן: הפקרה ברשלנות) והעונש המרבי שנקבע בצידה הוא שלוש שנות מאסר (סעיף 64א(א) לפקודה). ברף יותר גבוה, נקבעה עבירה שהיסוד הנפשי שלה הוא מודעות (להלן: הפקרה מודעת) ובצידה עונש מרבי של שבע שנות מאסר (סעיף 64א(ב) לפקודה). במקרה שלפנינו המערער הורשע לפי החלופה החמורה מבין השתיים והיא הפקרה מודעת. לפיכך ולנוכח מגמת ההחמרה שחלה אחרי התיקון ומדיניות הענישה שהייתה נהוגה עוד קודם לכן בגין עבירת ההפקרה לאחר פגיעה, העונש שהוטל על המערער הוא מתון.

10. אין לכחד כי נסיבות ביצוע העבירה אינן מן החמורות. שכן, נקבע כי המערער אינו אשם בגרימת התאונה; הרחוב לא היה ריק מאנשים; לנפגעת נגרם נזק קטן יחסית; והמערער הסגיר את עצמו מיד לאחר קרות התאונה. יחד עם זאת, לא ניתן לומר ששיקולים אלה נעלמו מעיניו של בית המשפט המחוזי וניכר כי הוא נדרש להם בגזר דינו. כך למשל נקבע בפסקה 17 לגזר הדין כי "ראש לכל ראוי ולהדגיש ולחדד, כי המערער לא היה אחראי לגרימת התאונה". זאת ועוד, בית המשפט עמד על נסיבותיו האישיות של המערער ונתן את דעתו לפגיעה שצפויה לו ולמשפחתו בעקבות מאסרו. בנוסף, שקל לקולה את הודאתו, חרטתו גילו הצעיר ועברו הנקי (פסקה 20 לגזר הדין). לנוכח האמור, בית המשפט קבע את עונשו של המערער ברף הנמוך של מתחם העונש שקבע. ובכך, לא מצאנו להתערב. שכן, לולא נסיבות המקרה המקלות, הן הקשורות לביצוע העבירה והן אלה שאינן קשורות לביצוע העבירה, היה צפוי המערער לעונש חמור יותר (ראו: ע"פ 1698/09 סבייח נ' מדינת ישראל (1.9.2009); ע"פ 1902/14 מדינת ישראל נ' נתנוב (1.7.2014); וע"פ 5890/10 אזולאי נ' מדינת ישראל (25.1.2011)). לנוכח כל האמור, לא מצאנו כי שגה בית המשפט בכך שלא קיבל את המלצת שירות המבחן אשר כשמה היא "המלצה" ובית המשפט אינו כבול אליה (ע"פ 7781/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 51 לפסק דיני (25.6.2013)).

11. סוף דבר, הערעור נדחה. משכך, עיכוב הביצוע שניתן בעניינו של המערער בבית המשפט המחוזי מתבטל. המערער יתייצב לריצוי עונשו ביום 6.8.2014 לא יאוחר מהשעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, בבית המעצר ניצן במתחם כלא רמלה, כשבידו תעודת זהות. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, ט' בתמוז התשע"ד (7.7.2014).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט